

Antwoorden op de nadere vragen van de fractie van de SP naar aanleiding van het memorie van antwoord

De regering heeft met belangstelling kennis genomen van de nadere vragen van de SP-fractie.

1. Scholing en begeleiding

De leden van de SP-fractie vragen of de scholing en begeleiding zoals voorgenomen in het wetsvoorstel stimulering arbeidsparticipatie iets wezenlijks anders is dan de begeleiding in het voorliggend wetsvoorstel en waar dat verschil dan uit bestaat. Voorts vragen zij waar de begeleiding precies uit bestaat en wat daar onder valt, of betrokkenen deze begeleiding (moeten) krijgen, of er met betrekking tot de begeleiding - en scholing - waarborgen te geven zijn en zo ja, welke.

Begeleiding van de deelnemers aan participatieplaatsen vloeit voort uit de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van uitkeringsgerechtigden bij hun arbeidsinschakeling (artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de WWB). Bij de invoering van deze bepaling heeft de wetgever voorschriften rond de re-integratieinstrumenten afgeschaft om de gemeenten de mogelijkheid te bieden om een passend aanbod te doen¹. Aan de vormgeving en de mate waarin deze voorzieningen worden ingezet stelt de WWB geen eisen. Hierdoor kan de gemeente de ondersteuning optimaal afstemmen op andere gemeentelijke beleidsterreinen zoals zorg en onderwijs, en op de lokale arbeidsmarkt². Het is dus aan de gemeente om per individuele situatie te bepalen waar de begeleiding uit bestaat.

Zonder daarmee in deze gemeentelijke bevoegdheid te willen treden, merkt de regering naar aanleiding van de desbetreffende vraag van de leden van de SP-fractie in algemene zin op dat begeleiding zowel betrekking kan hebben op het re-integratieinstrument als ook op de sociale en medische situatie van de betrokkene.

Bij het re-integratieinstrument gaat het dan om te beginnen om de keuze van het instrument: is dit instrument het meest geëigend voor de arbeidsmarkttoeleiding van de betrokkene. Indien daar aanleiding toe bestaat kan de gemeente hierbij advies inwinnen bij ter zake kundige derden.

Vervolgens gaat het om de voortgang: voldoet het instrument aan de verwachting, welke aanvullende maatregelen zijn eventueel nodig. Omdat speciale begeleiding onderdeel uitmaakt van het additionaliteitsbegrip, zal in dit verband bij participatieplaatsen ook sprake zijn van begeleiding van de zijde van diegene voor wie de werkzaamheden worden verricht.

Voor wat betreft de medische en sociale situatie geeft de memorie van toelichting bij de WWB aan dat die wet ruimere mogelijkheden biedt om personen met medische belemmeringen en/of meervoudige problemen een passend aanbod te doen, zo nodig in samenwerking met zorg- en welzijnsinstellingen. Gemeenten hebben immers een bijzondere verantwoordelijkheid voor mensen met een meervoudige problematiek. De gemeente zal periodiek in overleg met betrokkene moeten bekijken wat voor vervolg er mogelijk is om de afstand tot de arbeidsmarkt verder te verkleinen. Dit vergt een integrale, programmatische (op elkaar aansluitende onderdelen) en ontwikkelingsgerichte aanpak waarbij voorzieningen tegelijkertijd of volgtijdelijk worden ingezet³. Het bepaalde in het voorgestelde artikel 10a, zesde lid, ter zake van de verlenging van de duur is van de participatieplaats is te zien als een specifieke vorm van dit overleg.

Voor alleenstaande ouders met een kind jonger dan 12 jaar, vloeit uit artikel 9, derde lid, van de WWB voort dat de begeleiding zonodig mede betrekking moet hebben op de beschikbaarheid van passende kinderopvang, de toepassing van voldoende scholing en dat de gemeente zich moet vergewissen van de belastbaarheid van de betrokkene.

¹ Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 8

² Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 7

³ Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 7

Het ligt in de rede dat de gemeente, de betrokkene en de partij voor wie de werkzaamheden worden verricht van tevoren afspraken maken over de uitwerking van de participatieplaats, de contactmomenten, de intentie van de participatieplaats, de begeleiding door de derde en dit vastleggen in het trajectplan.

Het wetsvoorstel stimulering arbeidsparticipatie (STAP) bevat ten opzichte van het thans voorliggende wetsvoorstel geen nadere regeling van de begeleiding. Wel beoogt de regering met het wetsvoorstel STAP te regelen dat gemeenten de plicht hebben scholing of opleiding aan te bieden gericht op het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt aan betrokkenen zonder startkwalificatie. Het onderscheid tussen begeleiding enerzijds en scholing of opleiding anderzijds is er in algemene zin in gelegen dat begeleiding ziet op de hiervoor besproken specifieke activiteiten die bij de participatieplaats horen en op de medische en sociale situatie van de betrokkene, terwijl scholing of opleiding zien op verbetering van de cognitieve vaardigheden van de betrokkene. Het wetsvoorstel stimulering arbeidsparticipatie ligt momenteel voor advies bij de Raad van State.

Met betrekking tot de waarborgen bij begeleiding en scholing of opleiding is de regering van oordeel dat de hiervoor beschreven context van de WWB daarin voorziet. Volledigheidshalve verwijzen wij naar de memorie van toelichting bij de WWB, waarin het volgende is gesteld. “Naast de verantwoordelijkheid van gemeenten om voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling aan te bieden, is in het wetsvoorstel een aanspraak van de betrokkene opgenomen op ondersteuning door de gemeente bij re-integratie. Het gaat daarbij niet om een recht op een specifieke voorziening maar om het recht om door de gemeente geholpen te worden bij de re-integratie.”⁴

2. Rechtspositie en –bescherming

De leden van de SP-fractie vragen aan wie – gedurende de dagelijkse gang van zaken – de betrokkene verantwoording schuldig is en of de gemeente desgevraagd de sancties (via de uitkering) zal toepassen, indien betrokkene opdrachten van de werkgever niet opvolgt. Uit de aard van het feit dat het hier om een re-integratietraject gaat volgt de dat betrokkene opdrachten opvolgt van diegene bij wie de werkzaamheden worden verricht. Diens feitelijke gezag is een afgeleide van het formele gezag van het college van burgemeester en wethouders als uitvoerder van de WWB, IOAW of IOAZ. Indien betrokkene zich verwijtbaar niet houdt aan de afspraken dan kan het college een maatregel op de uitkering toepassen. Bij de vraag inzake de verwijtbaarheid is het vanzelfsprekend dat het college de visie betreft van de betrokkene en van degene voor wie de werkzaamheden worden verricht en beider visies beziet in het licht van de gemaakte afspraken in het trajectplan.

De leden van de SP-fractie stellen enkele nadere vragen over de rechtspositie van de betrokkenen. Uit de behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer is gebleken dat de Arbeidsomstandighedenwetgeving vermoedelijk wel van toepassing is, aangezien de Arbowet een ruim(er)e definitie van werknemers hanteert. Kan de regering dat nog eens helder toelichten, zo vragen deze leden. Voorts vragen zij of op basis van deze begrippen de Arbeidstijdenwetgeving wel of niet van toepassing op werknemers in participatieplaatsen. Tenslotte vragen zij welke andere arbeidswet en –regelgeving voorts wel en niet nog van toepassing is op betrokkenen?

De wet- en regelgeving op het gebied van de arbeid ziet voor het werkgevers- en werknemersbegrip in zijn algemeenheid op degene die krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling arbeid laat verrichten respectievelijk krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling arbeid verricht. De

⁴ Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 7

Arbeidsomstandighedenwet en de Arbeidstijdenwet hebben een ruimer werkgevers- en werknemersbegrip. Werkgever in de zin van deze wetten is tevens degene die zonder werkgever of werknemer in de vorenbedoelde zin te zijn, een ander onder zijn gezag arbeid doet verrichten. Werknemer in de zin van deze wetten is tevens die ander, met uitzondering van degene die als vrijwilliger arbeid verricht. Aangezien degene voor wie de werkzaamheden worden verricht een feitelijk afgeleid gezag heeft van het formele gezag van het college van burgemeester en wethouders als uitvoerder van de wettelijke regeling (WWB, IOAW of IOAZ) is degene waar de werkzaamheden feitelijk worden verricht werkgever in de zin van de Arbeidsomstandigheden en de Arbeidstijdenwet. De betrokkene op de participatieplaats is werknemer in de zin van die wetten en valt niet onder het begrip vrijwilliger als bedoeld in die wetten. Weliswaar kent ook andere arbeidswetgeving een verruiming van het werkgevers- en werknemersbegrip maar deze gaat nergens zover als in de Arbeidsomstandighedenwet en de Arbeidstijdenwet. Overigens kent ook de Wet arbeid vreemdelingen een zeer ruim werkgevers- en werknemersbegrip, doch deze wet is in dit kader niet relevant.

3. Procedure

De leden van de SP-fractie zien het juist dat de regering het voorliggende wetsvoorstel op zichzelf als een belangrijk nieuw re-integratie-instrument ten behoeve van gemeenten en de doelgroep binnen die gemeenten in het bijzonder ziet. Tot slot deelt de regering de zienswijze dat er geen andere onderbouwing van het wetsvoorstel is dan ten tijde van de behandeling in de Tweede Kamer door het vorige kabinet.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(A. Aboutaleb)